

Årsmelding
2019

Vi kan se tilbake på et unikt år for norsk litteratur i utlandet. 2019 var året da Norge var gjesteland ved Bokmessen i Frankfurt, verdens viktigste bokmesse. NORLA planla og gjennomførte satsingen på vegne av regjeringen og bokbransjen, som den største samlede utenrikkulturelle satsingen som Norge har gjennomført.

Med slagordet *The Dream We Carry* møtte Norge et interessert publikum i Tyskland; gjennom møter mellom forfattere og lesere, kunstoppleser, bokhandel- og bransjemøter, kulturutveksling, dialog og ytringer. Ordene ble gitt oss av dikteren Olav H. Hauge og diktet «Det er den draumen». Som fruktbonde levde han av å dyrke epler mens han skrev poesi og oversatte europeiske romantiske og modernistiske diktere, han lot hverdagens opplevelser møte sine indre visjoner. For Hauge var drømmen og diktet et møtested der noe vi ikke visste om før kunne skje. Forfatterens drøm er å skrive bemerkelsesverdige bøker. Det viser seg i variasjonsrikdommen i språk, fortellergrep og sjangre i den norske samtidslitteraturen. Det norske litterære systemet dyrker dette, med forhold som til sammen er unike for Norge; avtaler, et statlig innkjøps-system for litteratur, stipend for forfattere og sterke forfatterorganisasjoner. Det var vår drøm å vise hvordan dette systemet bærer frukter, at et mangfold av stemmer skulle gi nye og uventede inntrykk for publikum i Tyskland, stimulere leseglede og styrke ytringsfrihet.

Som gjesteland har Norge klart å engasjere og overraske. Forfatterens ord og fortellinger gjorde inntrykk på lesere over hele Tyskland, og tyske bokhandler ble et viktig møtested. De mange utstillingene og lesingene har vist sider av Norge som kanskje var ukjent for mange tyskere, og gjennom den fornyede kontakten har vi fått viktige impulser tilbake. Gjestelandspaviljongen ble en oase med stor publikumsappell, som bød på sterke, visuelle opplevelser av norsk litteratur, kultur og samfunn. Responsen i Tyskland gjennom hele året, blant publikum og i media, var overveldende, og vitner om at avtrykket av Norge som gjesteland vil ha betydning i lang tid fremover.

Oversetterne, de litterære agenturene, møtene mellom forfattere og tyske lesere og kontakten med tysk bokbransje og kulturliv løftet gjestelandsatsingen. Statlige og private aktører; regjeringen og bokbransjen i Norge, kulturinstitusjoner, sponsorer, organisasjoner og stiftelser gikk sammen. Litteraturen var grunnen til at Norge ble gjesteland på

Bokmessen i Frankfurt, men det kunne bare bli realitet gjennom en stor, kulturell dugnad. Forberedelsene til å være gjesteland ved Bokmessen i Frankfurt 2019 var omfattende og helt avgjørende for de gode resultatene. NORLA har gjort en ekstraordinær innsats for å gjennomføre sin største enkelt-satsing noensinne. Den faste staben ble utvidet med nye kollegaer, og sammen har organisasjonen skapt en internasjonal presentasjon av norsk litteratur, kultur og samfunn vi er stolte av.

Gjennom alle de tyske utgivelsene i gjestelandsåret får norsk litteratur også et større vindu mot andre språk. Med målrettet innsats fremover også mot andre markeder, kan vi få se langsiktige ringvirkninger av innsatsen i gjestelandsåret. Vi gleder oss til å ta med de flotte resultatene fra gjestelandsatsingen i arbeidet med å åpne dører for norsk litteratur internasjonalt i tida som kommer.

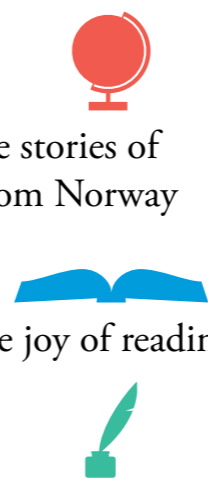
Margit Walsø, direktør NORLA

NORLA i 2019	3
Norge som gjesteland ved Bokmessen i Frankfurt 2019	5
Samarbeidspartnere, sponsorer og finansiering	6
Norsk litteratur oversatt til tysk	7
Litteraturprogrammet	8
Programmet gjennom hele året	8
Programmet i gjestelandpaviljongen	10
Programmet i Frankfurt by og på messen	10
Kronprinsessens litterartog	11
Pressereiser	12
Det kulturelle rammeprogrammet	13
Nøkkel tall og resultater	16
Oversettelse av norsk litteratur	17
Tiltak for oversettere	19
Oversetterhotell	19
Oversetterseminar på Lillehammer	19
Forfattere ut i verden	20
Programmet Nye stemmer	20
Deltagelse på internasjonale litteraturfestivaler og universiteter	20
Bransjeaktiviteter for internasjonal bokbransje	21
Samarbeid med tyske bokhandlere	21
Bransjemøter for internasjonal bokbransje	21
Forleggerbesøk til Norsk Litteraturfestival på Lillehammer	21
Bransjeaktiviteter for det norske salgsleddet	22
Litteratur ut i verden – samarbeid med Innovasjon Norge	22
Eksport- og markedstiltak i utlandet for norske bøker og forfattere	22
Utvidet prøveoversettelse	23
Reisetilskudd	23
Books from Norway	23
NORLAs organisasjon, administrasjon og styrets arbeid	24
Utvikling oversettelsesstøtte siste 6 år og antall tildelinger	24
Dekningsgrad administrasjonskostnader (lønn og andre driftskostnader)	24
NORLAS organisasjon	24
Styrets arbeid	24
Kontaktutvalg	25
Likestilling	25
HMS	25
Faglige råd	25
Administrative oppgaver	25
NAA (Norwegian Arts Abroad)	25
NordLit	25
ENLIT	25
Gaveforsterkning	25
Oppsummering	25
Regnskap	26
Uavhengig revisors beretning	31

Norges slagord som gjesteland ved bokmessen i Frankfurt var «The Dream We Carry», på tysk «Der Traum in uns». Slagordet er hentet fra Olav H. Hauges folkekjære dikt «Det er den draumen». For NORLA representerte diktet en drøm for gjestelandsprosjektet; at norsk litteratur skal åpne hjerter og dører til lesere i Tyskland og internasjonalt og ta oss med inn «på ein våg me ikkje har visst um».

Som gjesteland har Norge klart å engasjere og overraske. Mange nye stemmer er introdusert for verden, etablerte stemmer har fått økt oppmerksomhet. De mange utstillingene og lesingene har vist sider av Norge som kanskje var ukjent for mange tyskere.

NORLA benyttet gjestelandsstatusen som en arena for å få frem stemmer fra Norge, satse på leseglede og ikke minst som en talerstol for å fremme ytringsfrihet:

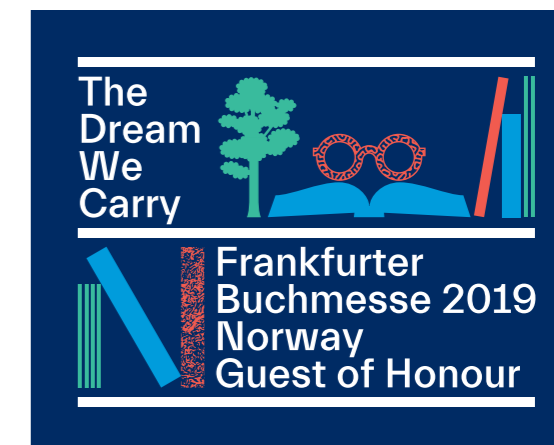

Share the stories of voices from Norway

Spark the joy of reading

Encourage freedom of expression

Ser man på hovedmålene som NORLA satte seg for gjestelandsatsingen, ble disse oppnådd. Målet var å fornye fotfestet til norsk litteratur i Tyskland og skape nye suksesser i det tyske bokmarkedet, skape ny internasjonal interesse for norsk litteratur og legge til rette for at mange norske forfattere kan slå igjennom internasjonalt i et langsiktig perspektiv. Videre ønsket man å gjøre Tyskland og resten av verden oppmerksom på Norge som en moderne kulturnasjon og å oppdatere og revitalisere forholdet mellom Norge og Tyskland gjennom samarbeid om litterære og kulturelle prosjekter.

Gjennom litteraturprogrammet før og etter messen, kulturprogrammet og programmet i løpet av messen har forfattere og kunstners historier blitt delt med et internasjonalt og tysk publikum. Gleden ved litteratur og lesing har gjennomsyret prosjektet og de skulpturelle bordene i paviljongen har både vært med på å dele historier og styrke leseleden. Ytringsfrihet har vært et gjennomgående tema for gjestelandsprosjektet, og med Freedom of Expression Series var hovedscenen viet ytringsfrihet hver eneste dag under messen.

Samarbeidspartnere, sponsorer og finansiering

NORLA hadde ansvaret for alle deler av gjestelandsatsingen og har gjennomført Frankfurt-prosjektet på vegne av en samlet norsk bokbransje og den norske regjeringen. I tillegg til engasjementstillingene, hadde noen av NORLAs ansatte ansvar for delprosjekter i Frankfurt-satsingen fra begynnelsen, og i løpet av 2019 ble Norge som gjesteland hovedoppgaven for hele NORLA. I tillegg til støtte fra tre departement (Utenriksdepartementet, Kulturdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet) har bokbransjens finansielle støtte primært kommet via større midler fra Den Norske Forleggerforeningen, men også forfatter- og oversetterforeningene bidro. NORLA orienterte departementene om prosjektet gjennom et kontaktutvalg.

NORLA gjennomførte et omfattende arbeid med å innhente sponsormidler fra organisasjoner, næringsliv og stiftelser. Prosjektets tre hovedsponsorer var Oppland fylkeskommune, Thon Hotels og Oslo kommune. Prosjektet ble også støttet av de private stiftelsene Sparebankstiftelsen DNB, Fritt Ord og Bergesenstiftelsen. Visit Norway/Innovasjon Norge har bidratt til flere enkeltprosjekter, blant annet til utstillingen *House of Norway* på Museum Angewandte Kunst, der også møbelprodusenten Vestre var sponsor. Den norske ambassaden i Berlin har gjennom hele prosjektet vært en viktig samarbeidspartner.

Også utover finansiell støtte bidro bokbransjens organisasjoner i forberedelse og gjennomføring av gjestelandsatsingen, gjennom samarbeid med NORLAs administrasjon og gjennom NORLAs styre.

For å oppfylle ambisjonen om at hele kulturlivet skulle få et løft gjennom gjestelandsatsingen, var samarbeidet med nettverket Norwegian Arts Abroad et viktig fundament. Samarbeidet med oversettere, litterære agenturer, forfattere, tysk bokbransje og kulturinstitusjoner i Norge og Tyskland har også vært avgjørende.

Noen norske samarbeidspartnere (ikke finansielle bidragsytere):

- Norwegian Arts Abroad: Norwegian Crafts, Office for Contemporary Art Norway (OCA), Design and Architecture Norway (DOGA), Performing Arts Hub Norway (PAHN), Music Norway, Norwegian Film Institute (NFI)
- Munchmuseet
- Nordensfjeldske Kunstindustrimuseum
- Nasjonalbiblioteket
- Norwegian PEN
- ICORN
- Norsk Forfattersentrum
- Det Samiske Nasjonalteatret Beavivväs
- Nationaltheatret
- Det Norske Teatret
- Fotogalleriet
- Sametinget
- Litteraturhuset i Oslo
- Norsk Litteraturfestival
- Leser søker bok
- Foreningen !les

Norsk litteratur oversatt til tysk

NORLA har siden starten i 1978 bygget opp og hatt gjennomgående god kontakt med forlag i Tyskland, Østerrike og Sveits. Denne kontakten og omfanget ble intensivert i årene før messen. Et av de viktigste incitamentene rettet mot tysk- og engelskspråklige forlag var å garantere støtte til oversettelser. Forlag fra disse språkområdene som utga norske bøker i 2018 og 2019, kunne søke om utvidet oversettelsesstøtte fra NORLA og var garantert en oversettelsesstøtte på 50%. Forlag som ville utgi verker av spesiell litterær verdi, ble i enkelte tilfeller tilbudt 75–100% støtte til oversettelse samt støtte til produksjon. Dette bidro også til at litteratur fra de samiske områdene ble oversatt i større omfang enn noen gang tidligere. I tillegg kom det ut minst tretten lyrikksamlinger på tysk.

Gjestelandsstatusen ved Bokmessen i Frankfurt har ført til rekordstor interesse for litteratur om og fra Norge i de tyskspråklige landene. Fra september 2018 til desember 2019 utga tyskspråklige forlag 510 titler av forfattere fra Norge og bøker om Norge. Av de 510 titlene var 296 oversatte, og av dem var 229 nye oversettelser av norske titler. Det var 217 ulike tyskspråklige forlag som ga ut disse bøkene. Hele 80 forfattere ble med denne satstingen oversatt til tysk for første gang, i tillegg til forfatterskapene med flere bøker på tysk.

De 510 titlene inkluderer både utgivelser av nye bøker av forfattere fra Norge, bøker om Norge av norske og tyske forfattere, nyutgivelser og pocketutgaver.

Litteraturprogrammet er selve kjernen i gjestelandsprosjektet. I løpet av 2019 ble bøker av mer enn 200 ulike forfattere presentert i mer enn 100 byer og steder i Tyskland, Sveits og Østerrike. Dette var et resultat av god dialog med litteraturfestivaler, bokhandler, biblioteker, litteraturhus og andre samarbeidspartnere i Tyskland, Østerrike og Sveits de siste årene.

NORLA har samarbeidet med 359 arrangører/lokaler i 110 byer/steder i Tyskland, Østerrike og Sveits. I alt har det vært arrangert 700 enkeltarrangementer/opptredener. 200 forfattere, illustratører, slampoeter og redaktører/moderatore har vært presentert. I tillegg kommer oversettere som har reist med klassikere på programmet (som f.eks. Kjell Askildsen, Dagny Juel, Sigrid Undset, Tarjei Vesaas, Knut Hamsun, Agnar Mykle m.fl.). eller andre forfatter-skap.

Målet har vært å vise bredden i hva norsk litteratur har å by på i ulike sjangre. Det har også vært viktig å bidra til eksponering av mange ulike kunstneriske uttrykk, som illustrasjonsstillinger, dukketeater basert på barnelitteratur, teateroppsetninger samt paneldiskusjoner om litteratur.

Programmet gjennom hele året

Felleshuset i Berlin

Den norske ambassaden i Berlin var en av våre viktigste samarbeidspartnere i gjestelandsåret. Det første gjestelandsarrangementet i litteraturprogrammet i 2019 omhandlet litteratur for barn og unge og fant sted på Felleshuset (samlokaliseringen av de nordiske ambassadene) i Berlin 23. januar. Vandreutstillingen «Georg Grosz møter Mulysses på Slapsefjell – Moderne illustrasjoner fra Norge» ble åpnet samtidig. Utstillingen besto av verk av elleve norske illustratører, og var hentet fra nye norske bildebøker for både barn og voksne som alle var tilgjengelig på tysk. Medvirkende illustratører var Alice Lima de Faria, Bendik Kaltenborn, Bjørn Rune Lie, Gry Moursund, Kari Stai, Lars Fiske, Lisa Aisato, Per Dybvig, Stian Hole, Øyvind Torseter og Åshild Kanstad Johnsen. Utstillingen ble senere vist i Bremen, Leipzig, Frankfurt, Zofingen, Wohlen og Hamburg før den returnerte til Oslo, hvor den ble vist hos Grafill i januar 2020.

Det ble avholdt mer enn 20 arrangementer med norske forfattere i Felleshuset i løpet av året, og arrangementene var jevnt over godt besøkt med mer enn 100 besøkende hver gang. Ambassaden reklamerte for arrangementene gjennom nettverket sitt, og forfattere som Monica Kristensen og Espen Ytreberg trakk fulle hus med sine polare temaer. Andre forfattere som opptrådte i Felleshuset,

var bl.a. Unni Lindell, Øistein Borge, Trude Teige, Tore Renberg, Simon Stranger og Bår Stenvik, samt Jan Erik Vold som opptrådte sammen med harpist Ellen Bødtker.

Bokmessen i Leipzig

Leipziger Buchmesse er Tysklands viktigste publikumsmesse, og hele 286 000 besøkende deltok på bokmessen i 2019. Dette er i stor grad vanlige publikummere, men også bransjefolk som bokhandlere, bibliotekarer, forleggere og oversettere. Det ble gjennomført et stort program med hele 19 inviterte norske forfattere og 46 arrangementer fire dager til ende. 17 av arrangementene ble avholdt på den fellesnordiske standen, hvor Norge hadde ekstra stor plass dette året. I tillegg ble det holdt en norsk aften i en av Tysklands eldste kinosaler, UT Connewitz, samt en norsk aften i litteraturhuset Haus des Buches, hvor det var fullt hus (300 personer) lørdag kveld. Her deltok Anne B. Ragde i samtale med oversetter Gabriele Haefs og Mona Høvring i samtale med oversetter Ebba Drolshagen, mens Geir Gulliksen, Johan Harstad og Lars Mytting ble bokbadet av Thomas Böhm.

Cosplay

Cosplay er en performancekunst og subkultur der man lager eller kjøper seg kostymer og annet utstyr fra bestemte karakterer for så å leve seg inn i denne rollefiguren. Cosplay er en viktig del av bokmessene i Tyskland, og både i Leipzig og i Frankfurt er det egne haller for Cosplay.

I desember 2018 utlyste NORLA en cosplaykonkurranse i Norge, der det beste cosplayet fra Siri Pettersens *Ravneringene* ville vinne en reise med følge til Manga-Con ved bokmessen i Leipzig i mars 2019. Vinneren ble Pharamony fra Fandomily Cosplay, som cosplayet Rime An-Elderin. Pharamony tok med seg Wee (også en del av Fandomily Cosplay), som cosplayet Illume, fra bøkene. De deltok i en samtale med Siri Pettersen på Schwarzes Sofa på bokmessen, og genererte mye positiv oppmerksomhet rundt bøkene.

Festivaler

NORLA inngikk et tett og aktivt samarbeid med en rekke festivaler.

Lit. Cologne er den største litteraturfestivalen i Europa. Den arrangeres i Köln i mars hvert år, og trekker store

navn. Hit ble Johan Harstad invitert, og arrangementet, der skuespiller Matthias Brandt (i Norge også kjent fra TV-serien *Babylon Berlin*) leste tekstutdraget fra *Max, Mischa og Tet-offensiven*, var utsolgt med hele 700 solgte billetter. Tyske skuespillere sammen med forfattere er populært hos tysk publikum. Slike samarbeid er viktige og nødvendige ressurser å bruke for å fremme norske forfatterskap i Tyskland.

Som en sideeffekt av at Norge var gjesteland i Frankfurt, var Norge også gjesteland under jazzahead!-festivalen, Europas største showcase-jazzmesse. Music Norway og Norsk Jazzforum sto for denne satsingen. I den forbindelse ble det holdt en rekke arrangementer med forfattere som har et sterkt forhold til både musikk og litteratur. Gudrun Skretting, Tore Renberg, Lars Saabye Christensen og Ketil Bjørnstad deltok alle i litterære arrangementer i bokhandler, bibliotek og teater, mens Jan Erik Vold opptrådte sammen med Ellen Bødtker, Eirik Raude og Trygve Seim i byens storstue, Sendesaal. Ketil Bjørnstad og Lars Saabye Christensen opptrådte også sammen med Anneli Drecker med «A Suite of Poems» i Museum Weserburg i forkant av jazzahead!. Theater Bremen hadde en maratonopptredning av Karl Ove Knausgårds *Min kamp I–VI*, og spilte hele forestillingen gjennom langfredag, 19. april.

Hver vår arrangeres det internasjonale barnebok-uker i Köln. I løpet av tre uker i mai 2019 inviterte festivalen elleve norske forfattere til totalt 37 arrangementer på ulike arenaer, i tillegg til at det var syv filmvisninger i og rundt Köln. Bobbie Peers, Gudrun Skretting, Harald Rosenløw Eeg, Iben Akerlie, Ingrid Ovedie Volden, Maria Parr, Marit Kaldhol, Nancy Herz, Sofia Srouf, Stian Hole og Øyvind Torseter deltok på arrangementene. Et norsk dukketeater, Open Windows Theatre, spilte forestillinger av stykket «Snill» basert på bildeboken av Gro Dahle og Svein Nyhus.

Samtidig, i perioden 11.–31. mai, ble det vist en stor utstilling med totalt 60 bilder av Stian Hole og de to tyske fotografene Thekla Ehling og Ute Behrend i Kulturbunker Mülheim i Köln.

Festivalen Literatursommer Schleswig-Holstein sto for hele 29 arrangementer med norske forfattere i perioden 22. juli – 16. september. Jostein Gaarder, Johan Harstad, Pål Moddi Knutsen, Nina Lykke, Tomas Espedal, Hanne Ørstavik, Kjersti Annesdatter Skomsvold og Johan Harstad var blant forfatterne på programmet. Arrangementene ble avholdt i Kiel, Schleswig, Friedrichstadt, Lübeck, Aabenraa, Kappeln, Husum, Dersau, Neumünster, Garding, Launenburg, Eutin, Meldorf, Cismar og Rendsburg.

I Bad Berleburg, som målt i areal er en av Tysklands største byer, arrangeres litteraturfestivalen «Literaturpflaster» hvert år. Fra 5. september til 28. oktober 2019 avholdt de 18 arrangementer med følgende forfattere og foredragsholdere fra Norge: Ragnar Hovland, Sissel Horndal, Kjersti Annesdatter Skomsvold, Ylva Østby, Andreas Bull-Hansen, Helga Flatland og Andrine Pollen.

Internationale Literaturfestival Berlin ble holdt 12.–20. september, og fra Norge deltok Dag Solstad og Tomas

Espedal. Festivalen hadde videre et eget program med fokus på norsk barne- og ungdomslitteratur med programmet «Spotlight Norway». Svein Nyhus, Gro Dahle, Gry Moursund, Linde Hagerup og Sissel Horndal deltok i dette programmet.

HarbourFront-festivalen i Hamburg ble arrangert 11. september – 15. oktober og hadde seks norske forfattere på programmet: Simon Stranger, Kjersti Annesdatter Skomsvold, Carl Frode Tiller, Erik Fosnes Hansen, Johan Harstad og Øyvind Torseter.

Et av resultatene fra NORLAs samarbeid med bokhandlere var festivalen «An fränkischen Fjorden». Mellom 9. oktober og 8. november besøkte Hanne Ørstavik, Matias Faldbakken, Roskva Koritzinsky, Johan Harstad, Mona Høvring, Roy Jacobsen, Lars Mytting, Helga Flatland, Erik Fosnes Hansen, Erika Fatland, Ida Hegazi Høyer, Monica Kristensen, Espen Ytreberg og Bjørn Rørvik bokhandler i Nürnberg, Bayreuth, Adelsdorf, Sulzbach-Rosenberg og Wessenburg.

Også i Sveits er man opptatt av årets gjesteland på Bokmessen i Frankfurt. Literaturtage Zofingen arrangeres hvert år i etterkant av bokmessen, med inviterte forfattere fra gjestelandsprogrammet. Bjørn Ousland deltok på skolebesøk i en hel uke, mens Johan Harstad, Ida Hegazi Høyer, Bjørn Ousland, Unni Lindell, Gunstein Bakke og Helga Flatland deltok på en rekke arrangementer på festivalen 25.–27. oktober. I tillegg var Eivind Hofstad Ejevmo invitert sammen med Hildegunn Øiseth til Aargauer Kantonsbibliothek i Aarau.

Også i gjestelandsåret var det naturlig å videreføre samarbeidet med festivaler som NORLA tidligere har hatt tett kontakt med. Nordischer Klang i Greifswald inviterte Johan Harstad, Poetry on the Road i Bremen inviterte Marte Huke, og Krimimarathon Berlin-Brandenburg inviterte Trude Teige, Unni Lindell og Øistein Borge. Internationale Jugendbibliothek i München laget flere arrangementer med Nancy Herz, NORDEN festival inviterte Pål Moddi Knutsen, og Kaia Dahle Nyhus deltok på StadtLesen festival i Berlin. I Hamburg arrangeres Nordische Literaturtage i november hvert år, og i 2019 deltok Geir Gulliksen, Lars Saabye Christensen og Pål Moddi Knutsen på programmet, mens Alice Lima de Faria og Gry Moursund var på bibliotekbesøk i forbindelse med festivalen.

Universitetene

Flere arrangementer ble også avholdt i samarbeid med universitetsmiljøene i Kiel, Bonn, Münster, Berlin, Basel og Zürich. I Berlin ble det holdt bildebokseminar med Gro Dahle, Martin Berdahl og Stian Hole, og Espen Ytreberg, Ida Hegazi Høyer, Hanne Ørstavik, Cecilie Løveid og Roskva Koritzinsky var blant forfatterne som besøkte de ulike universitetene. Enkelte av disse arrangementene foregikk i samarbeid med litteraturhusene, som fikk besøk av Lotta Elstad, Matias Faldbakken, Lars Mytting, Knut Ødegård, Ida Hegazi Høyer, Espen Ytreberg og Kjersti Annesdatter Skomsvold.

Programmet i gjestelandpaviljongen

Paviljongen viste litteratur som et rom og som et landskap. Den besto av skulpturelle bord knyttet til temaer og sjangre. De 23 bordene gav plass til lesere og bøker og var tredimensjonale abstrakte verk som fortalte en historie. Designet var inspirert av dikt publisert i løpet av ett år på vår nettside www.norway2019.com under overskriften «Ukens dikt» – «Poem of the week», utvalgt av Tone Carlsen og Annette Vonberg. Ett av bordene i paviljongen var dedikert til lukt. Bordet het «Invisible Silence» og inneholdt lukter fremstilt av kunstner Sissel Tolaas og tekster av Erling Kagge, formet som en norsk biografi i lukt. De 23 skulpturelle bordene lever videre etter messen: De ble loddet ut blant tyske bokhandlere som en takk for det flotte samarbeidet i forbindelse med gjestelandsprosjektet.

Paviljongen hadde en todelt konstruksjon. Ved inngangen til paviljongen var bokbordene omgitt av speilvegger og fotografier av fotograf Per Berntsen. Sentralt i paviljongen, synlig fra alle innganger, var hovedscenen, der det var program hver dag fra morgen til kveld. Bak hovedscenen og veggene med fotografiene av Berntsen var det en mindre scene med program hele dagen. Der var også bokutstillingen «Books on Norway» og en kafé som serverte norske spesialiteter. I denne delen av paviljongen kunne besøkende oppleve kunstprosjektet «Wittgensteins båt» av kunstneren Marianne Heske. Med prosjektet visualiserer hun periodene filosofen Wittgenstein tilbrakte på et avsidesliggende sted i Sognefjorden.

Bokmessen åpnet kl. 17 tirsdag 15. oktober. Første del av åpningen var med taler av tyske politikere, deriblant den tyske utenriksministeren, samt direktøren for bokmessen og formannen for Börsenverein des deutschen Buchhandels. Gjestelandsdelen besto av statsminister Erna Solbergs tale, HKH Kronprinsesse Mette-Marit leste diktet «Det er den draumen» av Olav H. Hauge, fulgt av de litterære talerne Erika Fatland og Karl Ove Knausgård. Til slutt ble programmet avrundet med en sang fremført av Elle Márjá Eira. Videre markerte Kronprinsessen bokmessen som offisielt åpnet med et hammerslag sammen med formannen i Börsenverein, Heinrich Riethmüller. Umiddelbart etter åpningen gikk gjestene over til den norske paviljongen. Talerne og æresgjestene, deriblant kronprinsparet, fikk en omvisning, før kulturminister Trine Skei Grande åpnet paviljongen med en tale, etterfulgt av en litterær happening fremført av skuespillere fra Nationaltheatret. Avslutningsvis var det en stor fest i Museum Angewandte Kunst, arrangert av ambassaden, der statsministeren var vert.

Det var 120 arrangementer i Norges paviljong på bokmessen. I byen og andre steder på messen var det i overkant av 20 arrangementer hver dag knyttet til både litteratur og andre kunstformer. Til sammen var det dermed over 200 arrangementer med norsk litteratur og kultur i Frankfurt under messedagene.

Programmet i paviljongen ble åpnet onsdag 16. oktober kl. 10 av kulturministeren og etterfølgende taler av Herbjørg Wassmo og Thorvald Steen. Det ble lagt vekt på mangfoldet i norsk litteratur, leseglede og ytringsfrihet som

utgangspunkt for programmeringen. Over 100 forfattere fra Norge og Sápmi deltok. De fleste forfatterne som var en del av programmet hadde bok oversatt til tysk i 2019. Alle sjangre var representert i programmet, som foregikk på to scener. Hver dag under messen var det en programpost viet ytringsfrihet i paviljongen som en del av «Freedom of Expression Series». Eksempelvis arrangementet med blant andre Grete Brochmann fra Fritt Ord og ICORN-forfatterne, Ali Dorani og Asli Erdogan og arrangement om norsk-samiske relasjoner med forfatterne Måret Anne Sara og Niilas Holmberg, moderert av Harald Gaski.

Videre var det også en programpost hver dag viet miljø og natur. Ett eksempel fra «Green Hour Series» var «Om store og små dyr», med Andreas Tjernshaugen og Anne Sverdrup-Thygeson. Det var også bransjeprogrammer for forlagsfolk, bl.a. om innkjøpsordningen, faglige programmer om oversettelser, og et program om Norges første trykte bøker, som ble vist frem for publikum på messens siste dag.

Det var et ønske at Frankfurtsatsingen skulle få ringvirkninger også i andre språkområder enn det tyske. Derfor ble det innvilget reisestipend til oversettere av norsk litteratur, både tyske og fra alle andre land. 41 oversettere fikk støtte. I tillegg kom mellom 15 og 20 for egen regning for å overvære litteraturprogrammet på messen. Disse var fordelt på over 20 land. Oversetterne ble invitert til frokost på messens første dag.

NORLA har et tett samarbeid med universitetene der det undervises i norsk. Norskstudenter i Tyskland, Sveits og Østerrike fikk muligheten til å søke om reisetilskudd til bokmessen. Rundt 15 av dem jobbet som frivillige under messen, og 36 fikk reisetilskudd.

Programmet i Frankfurt by og på messen

Det ble holdt 30 arrangementer i samarbeid med NORLA utenfor den norske gjestelandspaviljongen i forbindelse med bokmessen. I Stadtbücherei, hvor hovedvekten er litteratur for barn og unge, var det ni arrangementer i skolebiblioteker, mens fire kveldsarrangementer var i Zentralbibliothek. LitBahnhof er en slags mini litteraturfestival som holdes i Haus des Buches. Der hadde NORLA fem arrangementer. I Haus am Dom, hvor det også var en utstilling med satirekunstneren Ali Dorani, alias Eaten fish, var det tre arrangementer. Det var også et flott arrangement om litteratur fra Bergen i bokhandelen med det passende navnet Bergen Erlesen. I klubben Romanfabrik var det et arrangement og likeledes i Schauspiel Frankfurt. På selve messen var der tre arrangementer i Agora-paviljongen. I den store Saal Harmonie, hvor åpningen av messen holdes hvert år, var det to arrangementer, bl.a. kom 1000 mennesker for å høre på Jo Nesbø. Det var et arrangement på LitCam, og et i samarbeid med messen på flyplassen i Frankfurt. Norske forfattere opptrådte hver dag på Blaues Sofa og på Arte sin stand, og på forskjellige andre arenaer og stander på selve messen. I tillegg lagde Stadt Frankfurts Open Books-festival egne arrangementer, også med norske forfattere, etter innspill fra tyske forlag, i alt 13 arrangementer.

Kronprinsessens litteraturtog

Høydepunktet i samarbeidet med Kronprinsessen som ambassadør var litteraturtoget i Tyskland. 14.–15. oktober 2019 reiste DD.KK.HH. Kronprinsesse Mette-Marit og Kronprins Haakon Magnus med litteraturtog fra Berlin via Köln til bokmessen i Frankfurt sammen med 19 forfattere. Litteraturtoget i Tyskland var et samarbeid mellom Utenriksdepartementet, NORLA og Deutsche Bahn. Litteraturtoget i Tyskland ga en enestående mulighet til å vise frem litteratur fra Norge til et stort tysktalende publikum. Både tysk og norsk media viste svært stor interesse. Toget kom til Frankfurt Hauptbahnhof rett før åpningen av messen 15. oktober.

Kronprinsparet besøkte bokhandelen Pankebuch i Berlin 12. oktober. Det er en bokhandel som spesialiserte seg på bøker fra Norden. Bokhandlerne er noen av de viktigste samarbeidspartnere i gjestelandsprosjektet, og Petra Wentzel fra Pankebuch deltok på en av reisene til Norge.

Kronprinsparet har ankommet Frankfurt med litteraturtoget. FOTO: Sabine Felber

En viktig del av PR-strategien var pressereiser til Norge for journalister og bloggere fra Tyskland, Østerrike og Sveits. Totalt ble det organisert syv pressereiser, der 50 journalister og bloggere har deltatt. På reisene traff journalistene og bloggerne mange forfattere og fikk oppleve Norge som litteratur- og kulturdestinasjon. Det ble gjennomført fire pressereiser i 2019.

Pressereise om barne- og ungdomslitteratur til Oslo, 31. januar–1. februar

NORLA skreddersydde et program for redaktøren for tidsskriftet for barne- og ungdomslitteratur Eselsohr og en blogger som hovedsakelig blogger om barne- og ungdomslitteratur. I Oslo traff de mange forfattere og illustratører, blant annet Gry Moursund, Siri Pettersen, Øyvind Torseter i hans atelier, Foreningen Les! og Norsk barnebokinstitutt. Eselsohr er det viktigste fagtidsskriftet for barne- og ungdomslitteratur i Tyskland, og i oktober var det et innstikk på 11 sider om barne- og ungdomslitteratur fra Norge, også en egen del om barne- og ungdomslitteratur på samisk. Alt innholdet i dette innstikket er hentet fra denne reisen og inkluderer forfatterne hun traff her.

Pressereise til Oslo i forbindelse med tysk-norsk litteraturfestival, 26.–29. april

Syv journalister og bloggere kom til Oslo for å delta på tysk-norsk litteraturfestival arrangert av Den norsk-tyske Willy Brandt-stiftelsen, Goethe Institut, Frankfurter Buchmesse, NFFO og Norsk Oversetterforening. Fra 26. til 28. april 2019 inntok rundt 100 forfattere, oversettere, akademikere og journalister Litteraturhuset i Oslo. Festivalen inviterte til samtaler, opplesninger, foredrag, debatter, tysktimer, lyrikk-kveld, etc. Aldri før har så mange tysk-språklige forfattere gjestet Norge samtidig. Festivalen var en stor suksess med over 5000 besøkende.

Journalistene skrev mange artikler om Norge og norsk litteratur som ble publisert etter pressereisen, blant annet store artikler i Tagesspiegel og taz. Den sistnevnte handlet om Biblo Tøyen og det nye hovedbiblioteket i Bjørvika, begge steder ble besøkt i løpet av pressereisen. I østerriksk radio ble reportasjer som ble laget under pressereisen, sendt hver uke frem mot messen. Et av de store resultatene fra pressereisen var den anerkjente litteraturkritikeren Iris Radisch' intervju med Dag Solstad med tittelen «Norwegens Größter».

Pressereise til Oslo og Lillehammer i forbindelse med litteraturfestivalen på Lillehammer, 21.–24. mai

Pressereisen til Oslo og Lillehammer i 2019 var kombinert med en reise for bokhandlere fra Tyskland og Sveits. NORLA hadde med 13 journalister og 10 bokhandlere. Rundt 25 intervjuer ble gjennomført under pressereisen, og resulterte i mange artikler, TV- og radioreportasjer. Begge de store TV-kanalene ARD og ZDF var med på presse-

reisen, og de produserte innhold som ble vist i forkant av messen. Besøket startet med en litterær kveld på Nasjonalbiblioteket med forfatterne Anne Sverdrup-Thygeson, Roy Jacobsen og Simon Stranger. Dagen etter besøkte gruppen blant annet Biblo Tøyen og Munchmuseet, før turen gikk videre til Lillehammer og litteraturfestivalen. Ett av høydepunktene på pressereisen var besøket til Ringeby og Ringeby stavkirke med forfatter Lars Mytting. Mytting ble intervjuet av mange av journalistene, og denne reisen var sentral i en reportasje som ble vist i nyhetssendingen til TV-kanalen ZDF.

Pressereise til Bergen, 11.–13. september

Åtte journalister var med til Bergen på en litterær reise organisert i samarbeid med Bergen kommune. Bergen kommune hadde som et ledd i deres satsing opp mot Bokmessen i Frankfurt laget en antologi med bergensforfattere, som alle nevnes i Tomas Espedal *Bergeners*. Journalistene traff mange forfattere som bor i Bergen og omegn og besøkte mange kulturinstitusjoner i Bergen, blant annet KODE og Skrivekunstakademiet.

Lars Mytting med tysk presse i Ringeby stavkyrke. FOTO: NORLA

I tråd med gjestelandsavtalen har NORLA lagt til rette for at også andre kunstfelt fra Norge skulle vises gjennom Frankfurt-satsingens eget kulturprogram (det kulturelle rammeprogrammet). NORLAs rolle har vært å koble tyske og norske kulturaktører, bidra med finansiell støtte, utarbeide avtaler, bistå i planlegging og forberedelser, legge opp besøksprogram og på best mulig måte koordinere de ulike aktivitetene i sin helhet. Et kriterium har vært å sikre ikke bare faglig, men også finansiell forankring på tysk side. Selve programmeringen har tatt utgangspunkt i tysk interesse og etterspørsel.

I tillegg til de NORLA-initierte prosjektene, ble det også lyst ut midler til norsk-tyske samarbeidsprosjekter. Blant dem som fikk støtte var Norsk Filminstitutt (Norge som fokusland ved Berlinale), Norsk Jazzforum (Norge som partnerland ved jazzahed!), FolkOrg, PAHN, Norwegian Crafts, Nationaltheatret, Det Norske Teater og Universitetet i Agder. I tillegg ble tre samtidskunstprosjekter støttet, på henholdsvis Galerie Wedding, Kunstverein Rosa Luxemburg Platz og kultursenteret SOUTH7. De tre prosjektene ble støttet på oppfordring av og i dialog med ambassaden i Berlin.

I løpet av året har det vært arrangert flere hundre programposter hvor kunst og kultur fra Norge har inngått. Kulturprogrammet har omfattet utstillinger, konserter, gjestespill, turnéer, filmvisninger, scenekunst, arkitektur, kunstnersamtaler, workshops mm. Av disse fant nærmere 60 programposter sted på ulike arenaer i Frankfurt by under bokmessen. Gjennom de pågående utstillingene fortsetter kulturprogrammet i månedvis etter bokmessens avslutning. Tysk forankring og etterspørsel har vært essensielt for at norsk og samisk kunst, musikk og film har fått en såpass fremtredende plass på kunstinstitusjoner og museer i Frankfurt. Hoveddelene i kulturprogrammet høsten 2019:

Hannah Ryggen. Woven Manifestos på Schirn Kunsthalle (26.09.2019–12.01.2020). En monografisk utstilling med 25 av Ryggens kraftfulle billedtepper. Kuratert av Marit Paasche og Esther Schlicht (Schirn). Nordenfjeldske kunstindustrimuseum var hovedutlåner. Utstillingen ble møtt med stor begeistring fra et samlet pressekorps.

House of Norway på Museum Angewandte Kunst i Frankfurt (11.10.2019–27.01.2020). En tverrkunstnerisk presentasjon med verk av en rekke norske og samiske kunstnere og designere. Utstillingen viste blant annet arbeider av Ingrid Torvund, Kari Steihaug, Torbjørn Kvasbø, Joar Nango, Britta Marakatt-Labba, Máret Anne Sara og Tone Vigeland. *House of Norway* ble kuratert av museumsdirektør Matthias Wagner K. I tillegg viste det samiske nasjonalteateret Beaivvás' forestillingen «Johan Turi» (av Harald Gaski og Gunnar Gjengset) 15 ganger i løpet av oktober og

november. I utstillingen inngikk også 24 norske og samiske kortfilmer.

Edvard Munch seen by Karl Ove Knausgård på K20 – Kunstsammlung NRW i Düsseldorf. Et samarbeid med Munchmuseet i Oslo (12.10.2019 – 1.3.2020). Utstillingen besto av 140 verk som sjelden eller aldri har blitt stilt ut i Tyskland.

Midsummer Night. Harald Sohlberg: A Norwegian Landscape Painter på Museum Wiesbaden i perioden 12.07 – 27.10.2019. Det var første gang Harald Sohlbergs kunst ble vist i så stort omfang for et europeisk publikum. Et samarbeid med Nasjonalmuseet i Oslo.

Ethereal. Photographic Art From Norway på Fotografie Forum Frankfurt med arbeider av Linn Pedersen, A K Dolven og Dag Alveng (03.10.2019 – 12.01.2020). Kuratert av Celina Lunsford.

Frida Orupabo, the mouth and the truth på Kunsthalle Portikus i Frankfurt (28.9–01.12.2019). Kuratert av Christina Lehnert / Portikus. Første utstilling med Frida Orupabo i Tyskland.

In Norwegian Landscapes, Hunting High and Low på Deutsches Architekturmuseum DAM i Frankfurt (14.09.2019–19.01.2020). Utstillingen tok utgangspunkt i bokserien asBUILT på Pax Forlag, som teller 21 bøker om norsk arkitektur på engelsk, og viste prosjektene blant annet gjennom filmer, modeller, originaltegninger og foredrag. I samarbeid med Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo. Gjestekurator var Nina Berre.

Deutsches Filminstitut & Filmmuseum viste en retrospektiv serie over alle Bent Hamers spillefilmer i september, og i hele oktober viste museet norske filmer daglig i sitt program *Filmland Norwegen*. Filmene var kuratert av museets Natacha Gikas med innspill fra Norsk filminstitutt.

Schauspiel Frankfurt har både *Peer Gynt* og *Brand* av Henrik Ibsen samt *Tilbakekomstene* av Fredrik Brattberg på sitt repertoar for 2019/2020-sesongen. Under bokmessen

hadde Nationaltheatret gjestespill med Ibsens *Hærmennene fra Helgeland*, og uken etter bokmessen hadde Det Norske Teatret gjestespill med *Trilogien* av Jon Fosse.

På Theaterhaus Frankfurt kunne man under bokmessen oppleve teaterforestillinger for barn og unge under arrangementet *Koffer und Rucksack* i samarbeid med PAHN. Arrangementet var en oppfølging av deres samarbeid om norsk fokus på Starke Stücke-festivalen i våren 2019.

ICORN-utstillingen EATEN FISH med tegninger av iranske Ali Dorani ble vist på kulturhuset Haus am Dom i Frankfurt 1.–31.10.2019. Ali Dorani er bosatt i Stavanger som fribyforfatter.

Under bokmessen, fra 15.–19. oktober fant musikkfestivalen NORSK sted på Künstlerhaus Mousonturm i Frankfurt. Etter å ha deltatt på flere jazz- og showcasefestivaler i Norge, booket arrangøren en hel festival med norske artister og kunne tilby et variert program bestående av pop, rock, elektro, jazz og folkemusikk fra Norge.

Frankfurter Buchmesses Closing Party 19. oktober 2019 med høydepunkter fra den norske og den Frankfurt-baserte klubbscenen, i samarbeid med Frankfurter Buchmesse, Arts + og Music Norway.

At Norge i 2019 også var fokusland på det europeiske filmmarkedet under Berlinale i februar og partnerland på jazzmessen/ showcasefestivalen jazzahead! i Bremen i april, bidro til en samlet profilering av norsk kultur i Tyskland gjennom hele året.

House of Norway på Museum Angewandte Kunst. Foto: Sunniva Adam, NORLA

Fra Edvard Munch-utstillingen på Kunstsammlung NRW

Nøkkeltall og resultater

510 titler fra eller om Norge på det tyskspråklige marked høsten 2018-2019. **296** oversettelser, av dem **229** nye, på **217** forlag.

100 norske forfattere kom til Bokmessen i Frankfurt, **198** forfattere deltok i et program i Tyskland, Østerrike eller Sveits i 2019.

100.000 gjester kom til paviljongen.

I 2019 var der **1120** litterære eller kulturelle begivenheter i det tyskspråklige område i forbindelse med Norge som gjesteland. Det var **120** litteraturarrangementer i gjestelandspaviljongen, **30** andre steder på messen og over **40** i byen. Ut over det var det **60** kulturelle arrangementer i byen under bokmesseuken. Det var **700** litteraturarrangementer på **108** steder arrangert i samarbeid med **358** partnere, av dem over **200** bokhandler. I tillegg var det **170** arrangementer i kulturprogrammet utenom messetiden.

I oktober kom **8385** saker om Norge som gjesteland på trykk i tyskspråklige media, det var **1084** radioprogram, **262** TV-innslag, **3256** online-saker. I alt ble Norge som gjesteland omtalt **14997** ganger i tyske medier.

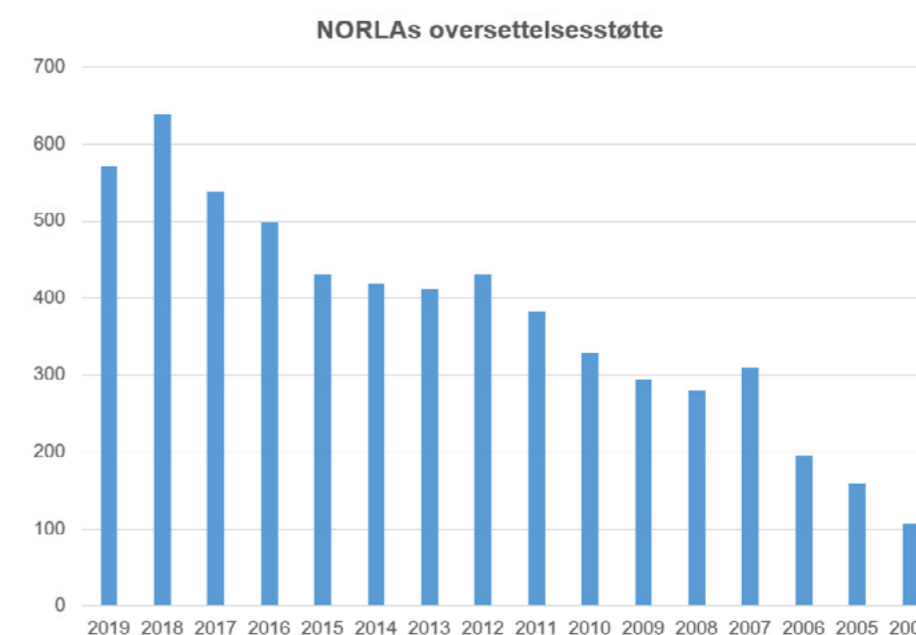
Øversettelse av norsk litteratur

Det ble i 2019 innvilget oversettelsesstøtte til **572** bøker til **47** språk; **404** skjønnlitterære titler, **168** fagbøker og **136** bøker for barn og unge. Tysk er største språk, målt etter NORLAs statistikk for 2019, og **65** bøker fikk støtte til utgivelse i 2020, som er godt over nivået fra 2017 og alle år bakover.

Aldri tidligere har NORLA bevilget støtte til så mange oversettelser av norske sakprosatitler i løpet av ett år. Av samlet antall bevilgninger utgjorde sakprosaen i 2019 mer enn 29 %, som var opp fra 25% i 2018. Der 2018 så en fremgang for barne- og ungdomslitteraturen fra året før, var

2019 et mer normalt år med 136 bevilgninger til litteraturen for unge lesere.

Tall fra de norske litteraturagentene viser at totalt antall rettigheter solgt til utlandet i 2019 er på minst 1150 titler.

Nest etter tysk er de andre største språkene for norsk litteratur når oversettelser telles opp: dansk, engelsk, polsk, spansk, fransk, russisk, nederlandsk, bulgarsk og svensk. For første gang har NORLA bevilget støtte til oversettelse av en norsk bok til maltesisk.

De totalt 572 bevilgningene gikk til hele 372 ulike titler, og i dette er 257 forfatterskap representert. Dette forteller om stor bredde i litteraturen som reiser over landegrensene.

57 skjønnlitterære bøker for barn og unge og 30 faglitterære bøker fikk tildelt produksjonsstøtte.

De mest oversatte forfatterne etter NORLAs oversettelsesstøtte, uavhengig av sjanger:

- Hedvig Montgomery (16 oversettelser av sakprosa).
- Karl Ove Knausgård (14* oversettelser, 12 av skjønnlitteratur og 2 av sakprosa – *herav en tittel skrevet sammen med Fredrik Ekelund).
- Jon Fosse (13 oversettelser av skjønnlitteratur).
- Jo Nesbø (13 oversettelser av skjønnlitteratur for både voksne og barn).

Bevilget oversettelsesstøtte

	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Antall titler bevilget oversettelsesstøtte	572	639	538	499	431	419	412	431	383	329
Antall språk	47	45	44	46	46	47	46	47	42	45
(Antall søknader)	585	651	557	518	451	431	427	446	398	351
Antall titler for barn/ungdom (av totalen, uavhengig av sjanger)	135	197	152	129	114	99	84	82	81	46
Bevilgninger til skjønnlitterære titler (voksne og barn/ungdom)	404	479	409	382	356	343	322	327	299	246
Bevilgninger til sakprosa-titler (voksne og barn/ungdom)	168	160	129	117	95	86	90	104	84	83

Tiltak for oversettere

Oversetterhotell

NORLA har siden høsten 2014 tilbudt oversettere av norsk litteratur et to-ukers opphold på Hotell Bondeheimen i Oslo sentrum. Målet er å tilby oversettere gode arbeidsforhold, mulighet til å fordype seg i norsk litteratur, drive undersøkelser/bakgrunnsjekk og å møte forfattere og andre verdifulle kontakter i norsk bokbransje. Ordningen er for oversettere som oversetter direkte fra norsk.

Utenriksdepartementet bidrar med tilskudd til ordningen.

I 2019 mottok NORLA 21 søknader hvorav åtte oversettere fikk opphold fordelt over to uker på våren og to uker på høsten. Følgende oversettere fikk opphold: Ina Kronenberger (tysk), Vera-Agnes Pap (ungarsk), Kaija Anttonen (finsk), Stefan Pluschkat (tysk), Aleksandr Panov (russisk), Justė Nepaitė (litauisk), Michiel Vanhee (belgisk) og Carmen Freixanet (spansk). Alle oversetterne får dekket reise og opphold samt et stipend. De fleste som kommer til oss tar også imot tilbudet om kontor plass i våre lokaler. Dette er til gjensidig glede og nytte.

Fra v Ina Kronenberger, Torill Johansen, Vera Agnes Pap, Stefan Pluschkat, Kaija Anttonen. Foto: Mette Børja, NORLA

Oversetterseminar på Lillehammer

I 2019 inviterte NORLA for 24. gang oversettere til Lillehammer. Oversetterne som deltok på årets seminar var Anne Bruce, Alison McCullough, Olivia Lasky, Matt Bagguley (engelsk), Monica Sainz Serrano, Cristina Gómez Baggethun, Juan Christian Guitérrez Maupomé (spansk), Mie Kyoung Jang, Jinha Sim og Yu-jin Lee (koreansk). Deltakerne fikk møte forfatter Bår Stenvik, som tidligere har deltatt i NORLAs program *Nye stemmer*. Han ga en introduksjon til sitt forfatterskap, etterfulgt av workshop om oversettelse av romanen *Informasjon*, under ledelse av Alison McCullough. Oversetterne deltok også på NORLA og Forleggerforeningens seminar for utenlandske forleggere, og fulgte ellers festivalens rikeholdige program. Flere benyttet også muligheten til treffe norske forfattere og andre kontakter.

NORLA innvilget tilskudd til prøveoversettelser til oversettere for 40 norske bøker.

36 oversettere og forleggere fikk reisetilskudd.

41 oversettere fikk reisetilskudd til Bokmessen i Frankfurt 2019.

36 norskstuderende i Tyskland fikk reisetilskudd til Bokmessen i Frankfurt 2019.

14 oversettere fikk studiestipend.

Programmet Nye stemmer

Nyrekruttering av forfattere og å bringe frem nye litterære stemmer internasjonalt var et mål med Frankfurt-satsingen. I årene frem mot 2019 har 25 forfattere deltatt i programmet *Nye stemmer*, et samarbeid med Talent Norge og Forleggerforeningen, der NORLA ønsket å skape muligheter for internasjonal eksponering, styrke nettverk og bevisstgjøring av de utadrettede sidene ved forfattervirket.

Forfatterne som deltok i programmet: Marianne Kaurin, Jan Kristoffer Dale, Maria Kjos Fonn, Tore Skeie, Bår Stenvik, Monica Isakstuen, Thomas Reinertsen Berg, Alfred Fidjestøl, Ingunn Thon, Linn Strømsborg, Lotta Elstad, Lars Petter Sveen, Øystein Morten, Heidi Sævareid, Gudrun Skretting, Birger Emanuelsen, Tiril Broch Aakre, Anders Kvammen, Mari Kanstad Johnsen, Andreas Tjernshaugen, Nina Lykke, Simen Ekern, Sigbjørn Mostue, Nils Henrik Smith og Roskva Koritzinsky.

Forfatterne fikk en introduksjonsworkshop med innføring i internasjonal bokbransje og rettighetsarbeid samt et intensivkurs i presentasjonsteknikk i Oslo. For øvrig besto programmet i å delta i aktiviteter utenlands. Alle var med på rundt to reiser til bokmesser, oversetterseminarer, festivaler eller andre av våre aktiviteter utenlands der de presenterte sitt forfatterskap for et internasjonalt publikum, møtte forleggere, oversettere, norskstudenter og lesere.

Deltakerne ble sendt til bokmesse i Leipzig, Moskva, Krasnojarsk, Kiev, London, Gøteborg og Tbilisi, de fleste reisene inneholdt aktiviteter rettet både mot forleggere, oversettere og et generelt publikum. Alle deltakerne fikk også presentert sine bøker blant NORLAs fokustitler og fikk laget utvidete prøveoversettelser til tysk og engelsk. Av de 25 deltakerne er 14 oversatt eller under oversettelse til tysk. Deltakelse i Nye stemmer-programmet har for mange av disse vært en medvirkende årsak til oversettelsen. Seks nye stemmer deltok i det litterære programmet under selve Bokmessen i Frankfurt.

Deltagelse på internasjonale litteraturfestivaler og universiteter

168 forfattere fikk reisetilskudd til festivaler, bokmesser og arrangementer med midler fra Utenriksdepartementet.

20 forfattere og forelesere fikk tilskudd til universitetsbesøk med midler fra Utenriksdepartementet.

Samarbeid med tyske bokhandlere

Bokhandlerne var en av de viktigste samarbeidspartene i gjestelandsprosjektet. Forfattere og bøker ble dermed godt presentert i bokhandler over hele Tyskland. Samarbeidet, med formål å fremme boksalg, var et strategisk valg som var nytt i gjestelandsammenheng, og ble etablert i dialog med den tyske bokhandlerforeningen i god tid før gjestelandsåret. Bokhandlerledet står i nær kontakt med bokkjøperne, og bokhandlene representerer kulturelle møteplasser over hele Tyskland.

I mai 2019 kom ti bokhandlere for å delta på litteraturfestivalen på Lillehammer. Gjestene utgjorde en god blanding av store og små bokhandlere, nettbokhandel, barnebokhandel, Börsenverein og distribusjonsleddet. De fikk treffe forfattere som var i ferd med å bli oversatt til tysk, illustratører og norske bokhandlere, og fikk en innføring i det norske litterære systemet. Programmet viste bredden i norsk litteratur og skapte stort engasjement hos bokhandlerne.

Bokhandlerne ble også møtt på deres hjemmebane – regionaltreffene til Börsenverein rundt om i Tyskland, gjennom hele 2019. I Berlin, Hamburg, Bremen, Niedersachsen, Bayern, Nordrhein-Westfalen, Baden-Württemberg og på den årlige samlingen til de uavhengige bokhandlerne i Tyskland har NORLA presentert norsk litteratur, gitt informasjon om prosjektet og samarbeidmuligheter. Forfatterne Pil Cappelen Smith, Gøhril Gabrielsen, Erik Fosnes Hansen og Pål Moddi Knutsen har vært invitert med på arrangementene.

På denne måten møtte NORLA flere hundre tyske bokhandlere. En av de umiddelbare resultatene av regionaltreffene var en utstrakt interesse for å arrangere lesinger med norske forfattere. Dette var et viktig strategisk samarbeid for å styrke salget av norske bøker i Tyskland.

Besøkene til Oslo og Lillehammer fant sted i samarbeid med Bokhandlerforeningen og Börsenverein des Deutschen Buchhandels. Viktig var også de to magasinene på tysk, utgitt i samarbeid med Bok365, som kom ut henholdsvis til bokmessen i Leipzig våren 2019 og til Frankfurt høsten 2019. Her ble nye norske bøker på tysk presentert på en journalistisk attraktiv måte i illustrerte magasiner som ble distribuert til tusenvis av bokhandlere.

Bransjemøter for internasjonal bokbransje

Flere bransjetreff i 2019 er gjennomført i samarbeid med ambassader, som i den Haag, London, Praha og Moskva. Arrangementene er del av samarbeidet med UD og utestasjonene for å utnytte posisjonen som gjesteland til internasjonal gjennomslag for norsk litteratur. På seminarene har utenlandske forleggere blitt invitert til

møte med norske forfattere og agenter, blitt introdusert for norsk litteratur, hørt og sett aktuelle forfattere, og hatt enkeltmøter med norske agenter. Møtene har hatt stor oppslutning både blant forleggere og litterære agenter. Ved flere anledninger har utenlandsrettigheter til bøker blitt solgt som direkte følge av arrangementene.

I samarbeid med Frankfurter Buchmesses New York kontor og det norske konsulatet inviterte NORLA bokbransjen til presentasjon av norsk litteratur på Scandinavia House i New York. I Shanghai lanserte NORLA sammen med forfatter Roy Jacobsen oversettelse og utgivelse av ti norske bøker til kinesisk i samarbeid med Shanghai Publishing House og konsulatet i Shanghai.

Deltakere på programmet *Nye stemmer* ble presentert i forkant av London Book Fair med Tore Skeie, Jan Kristoffer Dale, Marianne Kaurin og Bår Stenvik. Det ble også arrangert et bransjetreff som opptakt til Bokmessen i Frankfurt i samarbeid med ambassaden i London.

På Scandinavia House i New York holdt forfatter Anne Sverdrup-Thygeson foredrag og deltok i panel med forleggerne Håkon Harket, Press, Peter Blackstock, Grove Atlantic og Richard Stoiber, Matthes & Seitz.

Forfatterne Thomas Reinertsen Berg og Torbjørn Ekelund deltok på bransjetreff i Moskva, og litteraturagentene Astrid Dalaker, Northern Stories og Anette Garpestad, Cappelen Damm Agency hadde fått reisetilskudd til arrangementet.

Forleggerbesøk til Norsk Litteraturfestival på Lillehammer

Et internasjonalt forleggerseminar ble arrangert i forbindelse med Norsk Litteraturfestival/Sigrid Undset-dagene på Lillehammer, utlyst som et søkbart fellowship med fokus på skjønnlitteratur. Det kom inn nesten 100 søknader fra 33 land. 16 internasjonale forleggere og litterære scouter ble valgt ut fra England, USA, Canada, Finland, Frankrike, Italia, Korea, Nederland og Tyskland. Seminaret ble arrangert i samarbeid med Forleggerforeningen og Utenriksdepartementet.

Programmet ble innledet med saunabesøk på Salt i Oslo, hvor Jo Nesbø ble bokbadet. Dagen etter besøkte gruppen forlag og agenturer i Oslo, før turen gikk til Lillehammer og Bjerkebak. På Lillehammer møtte forleggerne oversettere og tyske journalister og fikk foredrag om norsk bokbransje, Norges gjestelandsatsing i Frankfurt, og gjennomgang av norsk litteraturhistorie ved John Freeman. Deretter presenterte fem skjønnlitterære forfattere bøkene sine; Eivind Hofstad Evjemo, Mona Høvring, Klara Hveberg, Sverre Henmo og Jan Grue.

Bransjeaktiviteter for det norske salgsleddet

Litteratur ut i verden – samarbeid med Innovasjon Norge

Litteratur ut i verden (LUV) er et skreddersydd program for norske litterære agenter, med fokus på eksport og internasjonale markeder. Litteratur ut i verden skal bidra til å styrke norsk litteraturs konkurransekraft i internasjonale markeder, bygge solide agenter som kan representere norske forfattere internasjonalt, og bruke Bokmessen i Frankfurt i 2019 som en strategisk arena for å selge norsk litteratur. Programmet gjennomføres på oppdrag fra Kulturdepartementet, i samarbeid mellom NORLA og Innovasjon Norge.

Syv litterære agenturer ble valgt ut til å delta i programmet ved oppstart i juni 2018. I løpet av programperioden har det vært gjennomført åtte gruppesamlinger i Norge og i utlandet, inkludert to treff med faglig program i Frankfurt i oktober 2018 og 2019, og en reise til New York i januar 2019 for å møte amerikanske agenter, scouter, forleggere, bokhandlere og andre bransjeaktører, arrangert i samarbeid med Bokmessen i Frankfurts New York-kontor. Programmet inkluderer også to åpne arrangementer for den norske bokbransjen: Et frokostseminar i januar 2020, og en avslutningskonferanse (utsatt pga. COVID-19).

De utvalgte bedriftene var [Cappelen Damm Agency](#), [Immaterial Agents](#), [Magikon](#), [Northern Stories](#), [Oslo Literary Agency](#), [Stilton Literary Agency](#) og [Winje Agency](#).

Deltagerne på Litteratur ut i verden. Foto: Stine Lunde, Innovasjon Norge

Ekspert- og markeditiltak i utlandet for norske bøker og forfattere

Høsten 2019 lanserte NORLA en helt ny tilskuddsordning rettet mot norske litterære agenturer og andre profesjonelle aktører innen rettighetssalg av litteratur til utlandet. Ordningen skal bidra til å styrke eksport, etterspørsel og

markedsutvikling for norske bøker og forfattere i utlandet, og med det øke inntjeningen til norske aktører. Tilskuddsordningen ønsker å stimulere gode markedsidéer og spise-side satsinger for titler med særlig potensiale for eksport, samt å initiere nye og styrke eksisterende samarbeidsprosjekter med internasjonale utgivere, underagenter og andre aktuelle samarbeidspartnere.

Prosjektene som ble tildelt tilskudd:

- Gyldendal Agency: «Eksportfremmende tiltak for oversettelse til engelsk for Johan Harstad»
- Gyldendal Agency: «Eksportfremmende tiltak for oversettelse til tysk for Gunnhild Øyehaug»
- Magikon: «CCBF / BCBF / Artists Residency and Exhibitions – Mari Kanstad Johnsen, Bjørn Rune Lie, Kristin Roskifte – utstilling og katalog ved Bokmessen i Bologna 2020»
- Northern Stories: «Promosjon og lansering av Agnes Ravatn i Europa»

Utvidet prøveoversettelse

Tilskuddsordningen ønsker å oppmuntre til satsinger for titler med særlig potensiale for eksport. Norske agenter og forlag kan søke NORLA om tilskudd til utvidete prøveoversettelser av norsk litteratur til engelsk. Det kom i 2019 inn 24 søknader om tilskudd til utvidet prøveoversettelse fra norske agenturer og forlag. Fordelt på de 7 titlene som fikk tilskudd til utvidet prøveoversettelse, er det gjort 31 konkrete salg til utenlandske forlag. I tillegg kommer 2 konkrete salg til film/TV.

Reisetilskudd

NORLA ønsker å styrke profesjonelle norske aktører som jobber med rettighetssalg av litteratur til utlandet ved hjelp av målrettede tilskuddsmidler til reise- og nettverksaktiviteter som fremmer internasjonaliseringen av norsk litteratur. Eksempler på relevante aktiviteter kan være besøk til messer, festivaler og andre bransjespesifikke møteplasser som fremmer norsk kultureksport. Det legges vekt på nyskapende aktiviteter, internasjonal relevans og langsiktig betydning. Det ble innvilget ti tilskudd for reiser til markeder som Tyskland, Italia, Storbritannia, Russland og Spania. Det var et naturlig fokus på Tyskland i 2019, med reisetilskudd til sentrale møteplasser som Berlinale i Berlin og Bokmessen i Frankfurt, der flere nye aktører fikk anledning til å være til stede, blant annet fra det samiske området.

Books from Norway

NORLA har utviklet en digital plattform for informasjon på engelsk om norske bøker. Nettsiden gir utenlandske målgrupper informasjon på engelsk om norsk litteratur og oversikt over oversettere fra norsk. Rettighetshavere for norsk litteratur kan presentere bøkene sine på Books from Norway.com og gis god anledning til å nå ut med bøker med potensial for salg til utlandet. Portalen fungerer som en ekstra salgskanal for de større agenturene med ressurser til markedsføring. For mindre aktører, som agenter og mindre forlag, gir *Books from Norway* en ny mulighet til å presentere bøkene mot utlandet. Rettighetshaverne kan bygge opp og hente ut egne kataloger og produktark fra basen. *Books from Norway* er knyttet til Frankfurt-messens rettighetsportal IPR License, slik at bøkene blir presentert for en enda større del av internasjonal bokbransje som kjøper bokrettigheter.

Ved utgangen av 2019 inneholdt basen Books from Norway 1700 titler fra 71 rettighetshavere og 200 profiler av oversettere til 42 språk. I 2019 hadde nettsiden 28.376 brukere – altså i snitt rett under 2.400 brukere hver måned.

NORLAs organisasjon, administrasjon og styrets arbeid

Utvikling oversettelsesstøtte siste 6 år og antall tilde- linger

	SØKNADER BEVILGET	SUM BEVILGET	SUM BUDSJETTERT
2014	419	6 508 100	5 780 000
2015	431	6 201 000	5 860 000
2016	499	7 041 500	5 860 000
2017	538	7 732 100 ¹⁾	5 860 000
2018	639	10 065 750 ²⁾	5 860 000
2019	572	7 842 900 ³⁾	6 000 000

1) Av dette 1,0 mill over budsjett Frankfurt 2019

2) Av dette 3,3 mill over budsjett Frankfurt 2019

3) Av dette 1,3 mill over budsjett Frankfurt 2019

Dekningsgrad administrasjonskostnader (lønn og andre driftskostnader)

	BUDSJETT NORLA	KOST. ADMIN	%
2014	15 871 562	5 881 878	37 %
2015	15 963 000	6 272 305	39 %
2016	16 105 000	6 038 099	37 %
2017	17 740 450	6 434 138	36 %
2018	17 870 000	6 358 473	36 %
2019	18 370 000	6 236 226	34 %

NORLAS organisasjon

NORLA har hatt syv fast ansatte og syv medarbeidere i engasjement/vikariat, til sammen 13 årsverk. Engasjementstillingene er videreført fra 2018 for å gjennomføre prosjektet Norge som gjesteland i Frankfurt 2019. Det har vært en tilsatt på arbeidsavklaring gjennom 2019. Hele staben har i alt bestått av direktør, prosjektleder, litteraturkoordinator, kulturkoordinator, fire seniorrådgivere/rådgiver, PR-ansvarlig, informasjonsansvarlig, regnskapsfører, to prosjektledere og praktikant.

Styrets arbeid

En sentral oppgave for styret i 2019 har vært å følge opp gjestelandsprosjektet som en del av NORLAs drift. Aslak Sira Myhre er styreleder for NORLA, og det har vært holdt fem styremøter. Styret hadde ved årets start denne sammensetningen: Geir Hønneland (Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening, NFF), Mads Nygaard (Den norske Forleggerforening), Kristenn Einarsson (Den norske Forleggerforening), Heidi Marie Kriznik (Den norske forfatterforening, DNF), Aslak Sira Myhre (oppnevnt av Utenriksdepartementet), Taran Bjørnstad, nestleder (Norske Barne- og Ungdomsbokforfattere, NBU) og Frode Helland (Universitetet i Oslo) som styremedlemmer. I løpet av året kom Arne Vestbø inn som erstatter for Geir Hønneland. Fra de ansatte satt Dina Roll-Hansen som styremedlem.

Kontaktutvalg

NORLA møtte jevnlig (annenhver måned) kontaktutvalget for de tre departementene som bidro økonomisk til Norge som gjesteland i Frankfurt 2019. For departementene møtte Eiler Fleischer og Lars-Erik Berge fra Utenriksdepartementet, Øivind Danielsen og Nina Børge-Ask fra Kulturdepartementet, Trine S. Lindgren og Helene Vada fra Fiskeri- og Næringsdepartementet. NORLA har forelått dagsorden, kalt inn og ledet møtene.

Likestilling

Organisasjonens fast ansatte er fem kvinner og to menn. Av styrets åtte medlemmer er tre kvinner og fem menn.

HMS

NORLAs lokaler ligger i Halvbroen, den nye delen av Nasjonalbiblioteket. Det er ingen forurensing av det fysiske arbeidsmiljøet, og styret har ikke satt i gang spesielle tiltak i den forbindelse.

Faglige råd

NORLAs faglige råd vurderer alle søknader om oversettelsesstøtte fra utenlandske forlag. I det skjønnlitterære rådet sitter Hans Kristian Rustad, Herdis Eggen, Liv Lundberg, Synne Sun Løes og Tone Selboe. I det faglitterære rådet ble Sverre Tusvik erstattet av Kari Spjeldnæs. Fra før sitter Marta Breen, Arnhild Skre, Kjell Lars Berge og Agnes Banach i rådet. Det er holdt i alt seks møter i de faglige rådene.

Administrative oppgaver

NORLA har bistått Rambøll i deres utarbeidelse av rapporten *Litteratur i tall 2018*, som er et statistikkarbeid i regi av Kulturrådet.

NAA (Norwegian Arts Abroad)

NORLA deltar i nettverket av kultureksportorganisasjoner; Music Norway, Norwegian Crafts, Norsk Filminstitutt, Office for Contemporary Art, Design- og Arkitektursentrum og Danse- og Teatersentrum.

NordLit

NORLA deltar i nettverket av nordiske litteraturkontor.

ENLIT

NORLA deltar også i nettverket av europeiske litteraturkontor.

Gaveforsterkning

NORLA mottok gaveforsterkning på kr 162 000 fra Kulturdepartementet for pengegave fra Sparebankstiftelsen DNB til Hannah Ryggen-utstilling på Schirn, del av kulturprogrammet for Frankfurt 2019, og fra Fritt Ord til paviljongprogrammet under Bokmessen i Frankfurt.

Oppsummering

NORLAs regnskap for 2019 er revidert og lagt frem for stiftelsesstyret på styremøte 18. februar 2020 sammen med budsjett for 2020 for NORLA og prosjektrengskap per 31.12 for Norge som gjesteland Frankfurt 2019. Se regnskap i neste del.

Regnskap (resultatregnskap / balanse / noter)

RESULTATREGNSKAP 2019	NOTE	REGNSKAP 2019	REGNSKAP 2018
DRIFTSINNEKTER			
Statsstøtte		-16 240 000	-15 630 000
Øremerkede tilskudd U D		-1 280 000	-1 280 000
Nordisk oversettelsesstøtte		-824 557	-849 190
Tilbakeførte midler		-318 000	-439 300
Tilbakeførte midler NORDEN		-111 000	-40 000
Offentlige og private tilskudd		-194 000	-250 200
Tilskudd Frankfurt 2019		-27 089 081	-15 349 790
Annen driftsinntekt		-228 000	-228 000
SUM DRIFTSINNEKTER		-46 284 638	-34 066 480
DRIFTSKOSTNADER			
Lønnskostnader	2,5	12 777 614	11 626 586
Annen driftskostnad		667 514	609 987
Oversettelsesstøtte		7 461 148	9 411 470
Oversettelse- og prod.støtte Norden		940 600	908 100
Tiltaksmidler		26 604 298	11 433 645
SUM DRIFTSKOSTNADER		48 451 174	33 989 788
DRIFTSRESULTAT		2 166 536	-76 692
FINANSINNEKTER OG KOSTNADER			
Renteinntekter		-155 474	-64 860
Annen finanskostnad			
RESULTAT AV FINANSPOSTER		-155 474	-64 860
ÅRSRESULTAT (+ underskudd/ - overskudd)		2 011 062	-141 552
OVERFØRINGER		2 011 062	-141 552
SUM OVERFØRINGER		2 011 062	-141 552

BALANSE PR. 31.12.19	Note	REGNSKAP 2019	REGNSKAP 2018
EIENDELER			
Omløpsmidler:			
Kundefordringer		1 509 301	69 541
Andre Fordringer		2 399	36 661
Sum fordringer		1 511 700	106 202
Bankinnskudd, kontanter	4	9 308 776	19 232 629
Sum omløpsmidler		10 820 476	19 338 831
EIENDELER TOTALT		10 820 476	19 338 831
GJELD OG EGENKAPITAL			
Egenkapital:			
Stiftelseskapital		100 000	100 000
Opptjent egenkapital	3	-1 027 210	783 852
Sum egenkapital		-1 127 210	883 852
Kortsiktig gjeld:			
Oversettelsesstøtte	6	8 363 451	11 181 353
Ekstrastøtte/produksjonsstøtte		613 300	960 900
Annen leverandørgjeld		922 640	337 558
Avsetninger	7	268 495	268 495
Skyldig offentlige avgifter		894 894	796 243
Avsatte feriepenger		834 906	920 198
Ubenyttede tilskudd FRANKFURT 2019		0	3 430 231
Forskudd på tilskudd	8	50 000	560 000
Sum kortsiktig gjeld		11 947 686	18 454 978
GJELD OG EGENKAPITAL TOTALT		10 820 476	19 338 830

NORLA's styre, Oslo 18/2

Aslak Sira Myhre
Styreleder

Taran L. Bjørnstad
Nestleder

Mads Nygaard
Styremedlem

Margit Walsø
Direktør

Heidi Marie Kriznik
Styremedlem

Frode Helland
Styremedlem

Arne Vestbø
Styremedlem

Kristinn Einarsson
Styremedlem

Dina Roll-Hansen
Styremedlem

NOTER TIL ÅRSREGNSKAP 2019

Note 1 - Regnskapsprinsipper og virkning av prinsippendringer

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapskikk for små foretak. Følgende regnskapsprinsipper er anvendt:

Driftsinntekter: Inntektsføring av tilskudd skjer på tildelingspunktet.

Omløpsmidler/Kortsiktig gjeld: Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen et år etter balansedagen. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og antatt virkelig verdi.

Fordringer: Fordringer oppføres til pålydende

Endring av regnskapsprinsipper:

Det har ikke vært noen endring i regnskapsprinsipp i 2019

Note 2 - Spesifikasjon av lønnskostnader/honorarer etc.

	2019	2018
2.1 Spesifikasjon av lønnskostnad		
Lønn administrasjon	4 649 335	4 226 980
Lønn Frankfurtteam	4 461 602	3 936 515
Arbeidsgiveravgift	1 500 473	1 416 347
Pensjonskostnader	880 691	1 149 792
Andre lønns- og personalkostnader	450 232	296 128
Honorarer tiltaksmidler	835 281	600 824
Sum lønnskostnad	12 777 614	11 626 586

I andre lønnskostnader inngår blant annet yrkesskadeforsikring kr. 10 896 gruppeleivsforsikring kr 38 430, egenandel AFP kr 146 840 og honorarer til styret og fagrådsmedlemmer kr. 95 520

Foretaket har sysselsatt 13 årsverk

2.2 Spesifikasjon godtgjørelse til ledende personer

	Styret	Direktør
Lønn	51 996	963 539
Annen godtgjørelse	0	68 892
Sum	51 996	1 032 431

2.3 Spesifikasjon av honorar til revisor

Kostnadsført revisjonshonorar for 2019 utgjør kr 65 000 fordelt som følger

Lovpålagt revisjon	45 000
Andre attestasjonstjenester	20 000
Skatterådgivning	0
	<u>65 000</u>

Note 3 - Egenkapital

	Stiftelses- kapital	Annen egenkapital	Sum EK
Egenkapital pr.31.12.2018	100 000	783 852	883 852
Årets resultat		-2 011 062	-2 011 062
Egenkapital pr. 31.12.2019	100 000	-1 227 210	-1 127 210

Grunnet et underskudd i prosjektet "Norge som gjesteland ved bokmessen i Frankfurt 2019" er vår egenkapital tapt. Dette vil bli dekket inn i 2020 ved å budsjettere med et overskudd på 1,5 mill.

Note 4 - Bundne midler

I posten inngår bundne bankinnskudd med kr. 600 000

Note 5 - Obligatorisk tjenestepensjon

Foretaket er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon, og har etablert pensjonsordning som tilfredsstiller kravene i loven.

Note 6 - Bevilget, ikke utbetalt støtte

Bevilget, ikke utbetalt oversettelsesstøtte utgjør kr 8 388 950

I oversettelsesstøtte ble det i 2019 bevilget kr 7 461 148 til land utenfor norden, til norden ble det bevilget kr 914 600 i oversettelsesstøtte. Det ble også bevilget kr. 564 000 i produksjonsstøtte. Bevilgningene er gyldige i 2 år og blir deretter tatt opp til ny vurdering. Gitte bevilgninger kan deretter eventuelt bli tilbakeført

Note 7 - Avsetninger

Bokførte avsetninger pr. 31.12.2019

Avsetning av faktura ikke mottatt	20 000
Norlas oversetterpris til skjønnlitterære oversettere (Kristin Brudevolls fond)	177 994
Norlas oversetterpris til faglitterære oversettere	70 501
SUM	<u>268 495</u>

Note 8 - Forskudd på tilskudd 2019

Royal Norwegian Embassy, London	50 000
	<u>50 000</u>

Uavhengig revisors beretning

BDO AS
Munkedamsveien 45
Postboks 1704 Vik
0121 Oslo

Uavhengig revisors beretning

Til styret i Stiftelsen NORLA

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet til Stiftelsen NORLA.

Årsregnskapet består av:

- Balanse per 31. desember 2019
- Resultatregnskap for 2019
- Noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

Er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av stiftelsens finansielle stilling per 31. desember 2019, og av dens resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av stiftelsen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Annen informasjon

Ledelsen er ansvarlig for annen informasjon. Annen informasjon består av årsberetningen (men inkluderer ikke regnskapet og vår revisjonsberetning til regnskapet), som vi innhentet før datoen for denne revisjonsberetningen, og årsrapporten, som forventes å bli gjort tilgjengelig for oss etter denne datoen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke annen informasjon, og vi attesterer ikke den andre informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese annen informasjon identifisert ovenfor med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom annen informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi, på bakgrunn av arbeidet vi har utført på annen informasjon som vi har innhentet før datoen på revisjonsberetningen, konkluderer med at disse andre opplysningene inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å uttale oss om dette. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Dersom vi ved gjennomlesing av årsrapporten konkluderer med at rapporten inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å kommunisere forholdet til styret.

Styret og direktørs ansvar for årsregnskapet

Styret og direktør (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til stiftelsens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:
<https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av stiftelsens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Konklusjon om forvaltning

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at stiftelsen er forvaltet i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

BDO AS

Steinar Andersen
statsautorisert revisor
(elektronisk signert)

Uavhengig revisors beretning Stiftelsen NORLA - 2019

side 2 av 2

BDO AS, et norsk aksjeselskap, er deltaker i BDO International Limited, et engelsk selskap med begrenset ansvar, og er en del av det internasjonale nettverket BDO, som består av uavhengige selskaper i de enkelte land. Foretaksregisteret: NO 993 606 650 MVA.

Penneo Dokumentnøkkel: OTGYX-FZYQ-W6WPY-6TG3P-O2MMG-FSDPT

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Steinar Harry Andersen

Partner

På vegne av: BDO AS

Serienummer: 9578-5999-4-1359329

IP: 188.95.xxx.xxx

2020-02-25 19:30:04Z

Dokumentet er signert digitalt, med Penneo.com. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av Penneo e-signature service <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validate>

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Penneo Dokumentnøkkel: OTGYX-FZYQ-W6WPY-6TG3P-O2MMG-FSDPT

Máret Anne Sara på hovedscenen. Foto: Sabine Felber

Overgangen mellom Books on Norway og hovedscenen. Foto: Sabine Felber

Ali Dorani og Asli Erdogan i samtale med Halldor Gudmundsson. Foto: Sabine Felber

Oppland fylkeskommunes bokbuss kjørte hele veien til Frankfurt og endte opp på Agora med eget program. Foto: Sabine Felber

Karl Ove Knausgård signerer bøker på forfatterbordet. Foto: Sabine Felber

Niilas Holmberg, Máret Anne Sara og Harald Gaski. Foto: Sabine Felber

NORLA
NORWEGIAN LITERATURE ABROAD